כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת נשא ■ ב' סיון ה'תשפ"ב ■ 01.06.2022 ■ גליון מס' 686

"יברכך ה' וישמרך... ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"

סיפור מדהים ומרגש מובא בהגדת "חמדת שמי"ם".

את הסיפור סיפר אחד משליחי חב"ד בארה"ב שמכהן כרב בית כנסת גדול ופעיל. בשעת תפילות שחרית, הוא שם לב שאחד המתפללים (ניצול שואה) עוזב את בית הכנסת כל פעם לפני 'ברכת כהנים'. הדבר עורר את תשומת ליבו והוא החליט לברר את העניין עם אותו מתפלל. עלה בדעתו להזמין את אותו מתפלל לסעודת חג בביתו. בתחילת תפילת החג, ניגש הרב אליו והזמין אותו לסעודת החג שתיערך בביתו לאחר התפילה. אך גם הפעם, להפתעתו, קצת לפני ברכת כהנים - היהודי הנ"ל מקפל את טליתו ויוצא מבית הכנסת. הרב הרגיש תחושת החמצה וחשב שהלה עזב את בית הכנסת והלך לביתו. עם סיום בתפילה כשהרב יצא מבית הכנסת, הוא ראה לתדהמתו את אותו יהודי עומד וממתין בפינת הרחוב. באותו רגע הוא הבין שמשהו בטח מסתתר פה... הוא ניגש אליו וברכו בברכת חג שמח, ושניהם צעדו יחד לבית הרב. לאחר שהם סעדו את ליבם, והלבבות נפתחו, שאל הרב את אורחו: "מדוע אתה מקפיד תמיד לצאת מבית הכנסת לפני ברכת כהנים"? האורח הסמיק... ניכר עליו שהוא נתון בסערת רגשות.

עברו כמה דקות, וכשהוא מעט נרגע הוא החל בסיפורו: "אספר לך משהו שלא סיפרתי לאף אחד", וכך סיפר את סיפורו המצמרר: "בזמן השואה, הייתי באושוויץ. חיינו 008 אנשים בצריף אחד. היינו ישנים שמונה אנשים דחוסים על דרגש עץ משופע, בלי שירותים ומקלחת. קצבת האוכל היתה שלוש מאות גרם לחם יבש ליום, ולפעמים מרק מקליפות תפוח אדמה. אחד האסירים בצריף היה יהודי מיוחד שהחזיק נפשית את כולנו. כולם קראו לו "הרב של המחנה". הוא אהב את כולנו ועודד אותנו. כמעט בכל יום הוא היה יושב ומקשיב לצרותם של האסירים וחיבק אותם מכל הלב. ערב אחד, הרב נכנס לצריף ואמר: "בעוד שבועיים חג הפסח, אנחנו חייבים לחגוג את ליל הסדר. צריך להשיג מצה שמורה. שכל אחד יפתח את העיניים ואת הלב, ויחפש דרך להשיג מצה כשרה לקיים בה את המצווה". ניגש אליו אחד האסירים, שהיה משרת בניקיון וסדר בדירתו של נאצי, מפקד המחנה, והציע את עזרתו. הוא סיפר שבשעות הצהריים המפקד עולה לישון, ובאותה עת הוא יכול להשתמש בתנור שבמטבח בכדי לאפות מצות. הרב התרגש מאוד, ובקצרה הסביר ליהודי כיצד להכשיר את התנור ולאפות את המצות. המשרת פחד פחד-מוות מהרעיון המסוכן, אבל בסוף הסכים. בתוך כמה ימים הוא חזר בלילה לצריף כשהוא מחביא אצלו שתי מצות כשרות ! ערב פסח. אחרי מסדר ערב התיישבנו כולנו על הרצפה והתחלנו בעריכת הסדר. הרב קרא את ההגדה בעל פה, ואנחנו הצטרפנו אליו. לאחר מכן הרב חילק חתיכת קטנה של מצה לכל אחד ממאות האסירים. בין כולנו הייתה התעוררות בלתי נתפסת. "מרור" היה בשפע כל השנה... "ארבע כוסות" של יין לא היו, אבל דמעות שתינו לרוב, ובאותו הלילה זכינו לאכול מצה שמורה, כאן באושוויץ. לפתע דלת הצריף נפרצה והנאצים יימח שמם נכנסו פנימה, כשהם רואים שמונה מאות יהודים יושבים על הרצפה ביחד. תוך רגע כולנו קפצנו ונעמדנו לצד הדרגש. הנאצי הראשי הוציא אקדח, תפס את היהודי הראשון שלידו, הצמיד לו את האקדח לראש, וצעק: "מי ארגן את כל הכינוס הזה? אם לא תגיד מיד - אני הורג אותך"!... אותו יהודי סירב להסגיר את "הרב", והנאצי המשיך לצעוק: "אני אהרוג את כולם, אחד-אחד, עד שאדע מי אחראי לזה"!... "הרב" נעמד באמצע השביל שבין הדרגשים, מול הנאצי, הוא קרע את חולצתו, חשף

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מעט הלכות ומידע נחוץ לחג שבועות שחל במוצאי שבת
המשך בעמ' 2

ואני אברכם
האם עדיף שהאדם יהיה עצמאי, המתמודד עם בעיותיו הגשמיות...
המשך בעמ' 3

לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבָדָה
שלושת משפחות בני הלוי - גרשון, קהת ומררי היו מופקדים על כלל...
המשך בעמ' 4

ורות דבקה בה
מכל הנשים המוזכרות בתנ"ך, בולטת היא רות המואביה - כמי...
המשך בעמ' 5

שו"ת קיץ
הכנסת בקבוקים למקרר במהלך השבת לצורך סעודת ליל החג
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
עיסקת חליפין
סיפר הרב גואל אלקריף שליט"א: בסיום אחת מדרשותיי נגש אלי אברך...
המשך בעמ' 7

שביבים
■ *"חג העצרת"*
■ *"אנכי ה' אלוקיך... וכל אשר לדעך"*
■ *ההבטחה האלוקית התממשה!!!*
■ *הגאון הקדמון רבינו יצחק מקורביל זצ"ל / הסמ"ק*
■ *שבעה שמות יש לו...*
המשך בעמ' 7

חג השבועות
"כה אמר ד' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך"(ירמי' ב' ב'): הנה...
המשך בעמ' 11

הוד שבקדושה
כל הקהילות היהודיות בתימן, מנער ועד זקן, נראו כבני מלכים בחג...
המשך בעמ' 11

את ליבו, ופנה לנאצי: "הנה, זה הלב שלי, אני ארגנתי את הכול. אני אשם, הרוג אותי". הנאצי פסע לעברו כשהוא מכוון את אקדחו אל ליבו של הרב, ובשנייה לפני שהוא סוחט את ההדק, הוא נעצר ומתחיל לחייך חיוך שטני. אנחנו כבר ידענו שמשהו אכזרי יותר עומד לקרות.

הנאצי פתח ואמר: "אני לא אהרוג אותך ככה סתם. מחר נאסוף את כל המחנה, נעמיד במה גדולה, ואני אספר לכולם מה עשית, ורק אז אהרוג אותך"... למחרת כך היה. אספו את כולם, הנאצי סיפר על "החטא" של הרב, והצמיד את אקדחו למצחו. בשניות האחרונות לחייו, הרים הרב את היד וביקש "זכות אחרונה", בקשה אחת לפני הוצאתו להורג. "בקשה? מה אתה רוצה"? שואל הנאצי בלעג ארסי. "לחם? מרק? בשר"...? "לא"! עונה היהודי. "אינני רוצה לא מים ולא בשר ולא לחם או מרק. אני רוצה לתת משהו לאלפי האחים שלי כאן. אני אוהב אותם, אני כהן ואני רוצה לתת להם ברכת כהנים..." לתדהמת כולם הסכים הנאצי ימ"ש לבקשת הרב.

הרב הרים את שתי הידיים, מעמיד אותן בצורה המפורסמת, ומתחיל לברך ברכת כהנים: "יברכך ה'... וישמרך..." את השקט ששרר בין האסירים אפשר היה לחתוך בסכין.

היה זה מחזה נורא ומחריד. אלפי יהודים עומדים מורכנים, מורידים את העיניים לארץ, וים של דמעות נשפך... זה היה בכי בלי קול. האדמה הספוגה בדם היתה עכשיו רטובה מדמעות מלוחות רותחות, כש"הרב" הוצא להורג ומת על קידוש ה'.

"אחרי השחרור מאושוויץ נסעתי לאמריקה", סיים היהודי את הסיפור המצמרר. "עזבתי את היהדות לגמרי, חיפשתי לברוח מהכול. רציתי להתבולל, להתחתן עם אישה לא יהודייה... אבל המחזה של אותה ברכת כהנים עמד מול עיניי, ופשוט לא יכולתי לעשות את זה...

התחתנתי עם אישה יהודייה ונולדו לנו ילדים. רציתי לשלוח אותם ללמוד בבית ספר לא יהודי, אבל הדמות של היהודי, הרב הכהן מאושוויץ עמדה מול עיניי, ופשוט לא יכולתי לעשות את זה... שלחתי אותם לבית ספר יהודי".

"אתה מבין למה בברכת כהנים אני יוצא החוצה"? שאל היהודי, "אני לא רוצה לאבד את הזיכרון של אותה ברכת כהנים של אושוויץ". אני רוצה לא לשכוח אותה, שתישאר חרוטה בליבי לעולמי עד...

אני לא רוצה להחליף אותה בשום ברכת כהנים אחרת"...

[מתוך סיפורים נפלאים]

מעט הלכות ומידע נחוץ לחג שבועות שחל במוצאי שבת

/ הרב שבתי יגל

- לשים לב לחתוך בערב שבת נייר, מפות ניילון, רדיד אלומיניום, שקיות אשפה וכדו' בכמות המספקת לשבת ולחג.
- יש לשים לב לכוון את שעוני השבת לשעות שיתאימו גם לשבת וגם לחג (באשר לאפשרות לשנות את זמני שעון השבת בשבת ובחג - יש להיוועץ עם חכם. בשעונים דיגיטליים אין לבצע שום שינוי).
- למבשלים בחג, יש לזכור להוציא מערב שבת את תקע החשמל של הכיריים (של גז) מהשקע, וזאת כדי לנטרל את המצת האלקטרוני.
- יש להשאיר אש דולקת מערב שבת (נר נשמה 48 שעות) כדי שיהיה אפשר להבעיר אש בחג לצורך בישול, והדלקת נרות חג.
- המבשלים בחג יחשבו היכן למקם את הפלטה כדי שלא תפריע לבישול (למשל אם הפלטה נמצאת בשבת רגילה על הכיריים).
- ניתן לחבר את הפלטה לחוט מאריך ולטלטל אותה במהלך החג, אך לשבת יש לקבוע לה מקום לכל השבת (כי בשבת היא מוקצה ואסורה בטלטול)
- לזכור להתקין את ה'חגז' קודם השבת.
- באשר לאפשרות כיבוי הגז בשיטת הכף - עיין בשו"ת 'בסוד שיח' סימן ס"ו.
- ניתן להוסיף מים קרים (או להרתיח מים על הגז) ולהוסיף למיחם של שבת במהלך החג.
- מכשיר 'מיני בר' מכני למים קרים וחמים מותר להשתמש בו בחג למים קרים ומים חמים גם במצב רגיל. אולם בשבת לא יהיה ניתן להשתמש בו במים החמים (ובמים הקרים ניתן להקל מעיקר הדין). כמו כן אי אפשר להעבירו למצב 'רגיל' במהלך החג.
- יש להכין את הפתילות (פתיל צף) להדלקת נרות חג כבר בערב שבת.
- שיירי פתילה יש להוציא מהכוסית על ידי מזלג או סכין (טלטול מן הצד).
- ביום טוב אין לחמם תחתית של נר כדי להדביקו לפמוט משום חשש 'ממרח'.
- ניתן לחמם מאכלים חלביים על הפלטה הבשרית, אך יש להניח על הפלטה נייר אלומיניום (חתוך מערב שבת).
- נרות חג יש להדליק מאש דולקת רק לאחר יציאת השבת.
- אין לכבות את הגפרור / נר לאחר הדלקת הנרות אלא להניח אותו בנחת במקום שיכבה מאליו.
- מקרר - יש לשים לב להעביר למצב שבת, באופן שגם בחג המקרר יהיה במצב זה.

- אין לשטוף את הרצפה במהלך ימי החג והשבת. אולם אם נשפך משקה דביק וכדו', מותר לנקות את אותו מקום באופן נקודתי על ידי שפיכת מים וגריפתם במגב (רגיל) וכף אשפה (ללא סמרטוט).
- אין להכין משבת ליום טוב, ולכן כל ההכנות לצורך החג כגון, סידור השולחן, שטיפת הכלים, הדלקת נרות חג, יש לעשות רק לאחר צאת השבת, לאחר אמירת 'המבדיל בין קודש לקודש'.
- עם זאת, ניתן להקל להוציא מאכלים מהמקפיא ולהניח על השיש, ובלבד שיהיו ראויים לאכילה כבר במהלך השבת.
- מותר לישון בשבת קודש בצהריים כדי שיוכל להיות ערני בליל החג, שהשינה היא עונג כבר בשבת עצמה, אלא שלא יאמר כן בפיו.
- ראוי להקדים את זמן סעודה שלישית כדי שיאכל את סעודת החג לתאבון.
- בליל החג סדר הקידוש הוא: יקנה"ז - יין קידוש נר הבדלה זמן (שהחיינו), לא מברכים על הבשמים. במוצאי החג ההבדלה היא רק בברכת בורא פרי הגפן וברכת ההבדלה.
- כדאי להכין נר הבדלה קטן לצורך ברכת 'בורא מאורי האש' של מוצאי שבת.

ואני אברכם

/ הרב יעקב הלוי פילבר

האם עדיף שהאדם יהיה עצמאי, המתמודד עם בעיותיו הגשמיות והרוחניות בכוחות עצמו ועלינו להכשירו לכך, או שטוב לו להיות יצור נתמך המסתייע בעזרתם של אחרים ומבקש את ישועתו בעזרת זולתו. ואכן באגרתו לאחינו בני תימן כותב הרמב"ם: "ודע כי כמו שינצל הסומא בהישענו על הפקח בלכתו אחריו לפי שהוא יודע בעצמו שאין לו עיניים שיורהו הדרך הישר. וכמו שינצל החולה שאינו יודע מחכמות הרפואות בשמעו עצת הרופא שינהיגהו וידריכהו, לפי שאינו יודע הדברים הממיתים ולא המחלימים המצילים, וישמע לעצתו כל מה שיאמר לו - כך ראוי להמון למסור משענתם על הנביאים בעלי העיניים האמתיות . . . ואחרי הנביאים החכמים". אבל האם היעוד שלנו בחיים להיות סומא או בור המגשש באפילה, או עלינו לנסות לרכוש ידע ויכולות לנהל בכוחות עצמנו את חיינו? במסכת ברכות [נה ב] אומרת הגמרא שמי שנעשה חולה, אל לו ביום הראשון למחלתו לפרסם את מחלתו, ורק ביום השני אם לא נרפא יפרסם את הדבר כדי שיבקשו עליו רחמים. ואת דברי הגמרא מסביר הראי"ה בספרו עין אי"ה שלכתחילה צריך האדם לנסות לטפל בעצמו ולפתור בכוחות עצמו את בעיותיו ולא מיד להזדקק לעזרתם של אחרים, ורק לאחר שניסה ולא הצליח בכוחות עצמו רק אז יוכל לפנות לעזרת אחרים. הדרכה זו היא בין בעניינים גשמיים ובין בעניינים רוחניים, לכן אפילו במצב של חולי שלכאורה האדם קשה לו להתגבר על מצבו בעזרת עצמו, גם אז ביום הראשון אל יזדקק לעזרת אחרים אלא יפעל להיוושע בתפילתו, ורק ביום השני כשלא הוטב לו ישתמש בעזרתם של אחרים.

אחד המקרים שבהם האדם לכאורה זקוק לברכתם של אחרים הוא ברכת כהנים, שהאדם עומד דומם מול הכהנים והם מעניקים לו ברכה, כמו שמובא במדרש [במדב"ר פרשה יא ב]: "מכאן ואילך אמר הקב"ה: הרי הברכות מסורות לכם, הכהנים יהיו מברכים את בני". אבל גם כאן לא נתקבלו הדברים בהסכמה על ידי בני ישראל כמו שמובא במדרש [תנחומא נשא ח]: "אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה: ריבונו של עולם, לכהנים אתה אומר שיברכו אותנו? אין אנו צריכים אלא לברכתך, ולהיותנו מתברכין מפיך, שנאמר: 'השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל' אמר להם הקב"ה: אע"פ שאמרתי לכהנים שיהו מברכין, אני עומד עמהם ומברך אתכם". ובצורה ברורה יותר אמרו במדרש "ספרי": "ואני אברכם - מנין שלא יהיו ישראל אומרים: ברכותיהם תלויים בכהנים, תלמוד לומר: 'ואני אברכם'. מנין שלא יהיו הכהנים אומרים: אנו נברך את ישראל, תלמוד לומר: 'ואני אברכם'".

את תפקיד הכהנים הסביר המגיד מדובנא בספרו "אהל יעקב", שם הוא שואל: מדוע בברכת כהנים עומדים הכהנים ופניהם אל העם, וכי לא ראוי יותר שיהיו פניהם אל הקודש לבקש מהקב"ה: 'ברך את עמך ישראל, האר פניך אליהם', מדוע הם עומדים ופניהם אלינו? והוא מסביר זאת במשל: אב כעס על בנו על רוע התנהגותו והסתיר את פניו מבנו והפסיק להתייחס אליו. הילד שהורחק מבית אביו היה הולך ערום ויחף מחוסר כל והיה לו רע מאוד. הלך הבן לבית השכן וביקש ממנו שישתדל אצל אביו שיעשה לו מלבוש, שמע השכן והלך אל אבי הנער ויבקש את פניו: חוס נא וחמול על בנך הסובל וראה להלביש אותו, כי הימים ימי חורף קרים. אמר האב לשכן: סכל אתה שבאת אלי לבקש שארחם על בני מחמדי, הלא היה לך להבין כי אב אני וכל חפצי הוא להטיב עמו, וכל מה שאני מסתיר פני ממנו הוא מפני רוע מעלליו. לכן אם רצונך שאטיב עם הנער טעית בכתובת, היה עליך לדבר עם בני להוכיח אותו שיישר את אורחותיו וייטיב את מעשיו, אבל מה לך עמדי כי אני מוכן להטיב עמו בכל רגע. והוא הדין בעניין "ברכת כהנים", כי איך הכהן בברכתו יבקש את פני ה' שיברך את עמו ישראל, כאשר הקב"ה כל חפצו הוא להטיב בתמידות לישראל, כי חפץ חסד הוא. לכן יפה אמר הכתוב: "כה תברכו את בני ישראל אמור להם", מהצורך לאמור ולזרז את ישראל: ראו שתהיו במדרגה יפה שתהיו מוכשרים לקבל הברכה והטוב, וזהו "אמור להם" ולא "אמור אלי". וכך גם מסבירים את הסיפא של ברכת הכהנים: "ושמו את שמי על בני ישראל" ואז יהיו ישראל ראויים לברכה "ואני אברכם".

לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֻדָּה

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה הריני כפרת משכבה

שלושת משפחות בני הלוי - גרשון, קהת ומררי היו מופקדים על כלל ענייני עבודת המשכן. הן בהקמתו ופירוקו, הן בנשיאתו במסעות השונים והן בשירת הלויים שהושרו על הקורבנות[1]. ובעוד שנשיאת המשכן וכליו נעשתה על פי החלוקה למשפחות, את השירה נתנו ללויים כפי כשרונם הטבעי.

מעין זאת מצאנו בימי בית שני, אז התחלקו הלויים לשוערים ומשוררים. עד כדי שנאסר למי שמופקד על השירה, לסייע ביד חברו המופקד על סגירת השערים שבמקדש ולהיפך[2].

עניינים אלו מופיעים דווקא בשבט הלוי, משום שכך הוא עוד מרגע לידתו. הן כשברכו ה' והלווהו במתנות הכהונה[3], והן כשקראה לו אמו - לוי, משום הליווי שיעשה כעת יעקב עמה בגידולו[4]. ולכן יש חלק בלוי השייך לכהונה ועבודתה - בשיר על הקורבן. ויש נוסף המביא ומלווה את ישראל, ומקרבם לאביהם שבשמים[5].

אך למרות המטרה המשותפת, אין לערב את סוגי העבודות אחת בשנייה. ולכן הופקדו על בני שבט הלוי - אלעזר ואיתמר. וכל אחד היה אחראי לתת לכל לוי[6], את תפקידו הראוי לו[7]. מי ישא משא, מי ישורר ומי יפרק וירכיב את המשכן וכליו[8].

וכנגד ארבעת העבודות של הלוויים, נכתבה ארבע פעמים ברצף - 'עבודה'.

כל הבא לעבוד - כנגד הלוי ששר שירה על הקורבן[9].

עבודת - אלו הלויים האחראיים על פתיחת וסגירת השערים.

עבודה - זהו פירוק והרכבת המשכן.

ועבודת משא - אלו המסיעים את עגלות הצב כשקרשי וכלי המשכן עליהם, וכן נושאי כלי המקדש שבידיים.

וכשם שנכתבו חמש פעמים 'בני ישראל' בפסוק אחד, להראות את גודל חיבתם[10]. כך נכתבו ארבעת העבודות של הלויים ברצף בפסוק אחד[11], להראות את גודל תפקידם.

ואמנם רק בין גיל שלושים לגיל חמישים, ישנו החילוק שבין עבודות הלוויים השונות. ואילו כבר מינקותם וכן לאחר גיל החמישים - יכולים הלויים להשתתף בשירה שעל הקורבנות. החל מ'צוערי הלוויים[12]' ועד לזקני השבט[13].

ומכיוון שעבודת הקודש עליהם, הלויים נמדדים כפי עבודתם. וכל אשר לא נזהר דיו, נפגע הוא מהקודש[14]. וכך הוא עניין 'צוערי הלוויים', העולים לדוכן. שמחד הם נקראים על שם גילם כ'**צעירי** הלויים'[15]. אך הם גם גורמים לצער כלפי המבוגרים, שאין קולם ערב ודק כשלהם - ואז הם כבר נחשבים כ'**צוערי** הלויים'[16].

כל העניין הזה תלוי בבן הלוי עצמו. שכן קולו אמנם דק וערב, אך אם ייתן כבוד ויקר לגדולים - לא ישא את קולו בגאון למולם. אלא ישיר הוא כשאר המשוררים, ומימלא יבושם הקול של השיר. אך אם הוא יחשוב בלבו שראויים כולם לשמוע אותו, יגרום הדבר לצער כלפי הלויים הבוגרים. וכאשר עשה כן יעשה לו. אם הוא נזהר בכבוד המבוגרים, גם כשהוא יבגר - לא ישית לבו לקולם הערב של הצעירים. אלא ישמח בהם כמסייעים לדבר מצווה ובישום הקול בשירה. אך אם חיפש הוא להראות את כוחו בשיר כ'צעיר', יהיה הוא מצר על קולם הערב של הקטנים. בזוכרו את אשר היה לו בעבר, וכעת אין זאת עמו.

בגלל הדבר הזה נבחרה משפחת קהת לשאת את הקודש - הגם שהיא השנייה, שבאחיי שבט הלוי. על מנת להטמיע בליבותיהם של כל בני השבט - שאין הגיל משנה אלא המהות היא שקובעת. וכך זוכה אהרון בן משפחת קהת, ללב טהור השמח בהצלחת אחיו[17]. וכנגדו בא קורח ומבקש גדולה שלא לו.

וכל שנה ושנה מיד לאחר מתן תורה שבחג השבועות, אנו נדרשים לתת את ליבנו על כך. שנשמח איש בהצלחת אחיו, ונעבוד עבודה המסייעת לאחר. ובזה נזכה להיות כאיש אחד ובלב אחד.

1 - **עבודת עבודה** הוא השיר במצלתים וכנורות שהיא עבודה לעבודה אחרת - רש"י במדבר ד, מז

2 - וכן הדין שאין בן לוי רשאי לעשות במלאכת חבירו ולא לסייעו בה כמו שאמרו (ספרי קרח ט) וכבר בקש רבי יהושע בן חנניה לסייע את רבי יוחנן בן גודגדה בהגפת דלתות אמר לו חזור לאחוריך שכבר אתה מתחייב מיתה שאני מן השוערים ואתה מן המשוררים - רמב"ן במדבר ד, מט

3 - **קרא שמו לוי** בכולם כתיב ותקרא (שהיא קראה) וזה כתב בו קרא ויש מדרש אגדה באלה הדברים רבה ששלח הקב"ה גבריאל והביאו לפניו וקרא לו שם זה ונתן לו כ"ד מתנות כהונה ועל שם שלוהו במתנות קראו לוי - רש"י בראשית כט, לד

4 - עד שילדה את לוי שקרא לו ה' לוי על שם שלווהו במתנות כהונה חלף עבודת ה' אשר עליו, ובסבה זו ילוה אלי אישי ויאהבני, כי ממני נולד הפעם אותו בן אשר עליו יהיה משא עבודת הש"י - כלי יקר, שם

5 - **הפעם ילוה אישי אלי** עתיד זה ללוות בנים לאביהן שבשמים - ילקו"ש, שם

6 - **ופקדת אלעזר** שהוא ממונה עליהם לשאת אותם שמן וקטרת ושמן המשחה ומנחת התמיד עליו מוטל לצוות ולזרז ולהקריב בעת חניינתן. **פקדת כל המשכן** ועוד היה ממונה על משא בני קהת לצוות איש איש על עבודתו ועל משאו והוא המשכן וכל אשר בו כל הסדורים למעלה בפרשה זו אבל משא בני גרשון ומררי שאינן מקדש הקדשים על פי איתמר היה כמו שכתוב בפרשת נשא - רש"י במדבר ד, טז

7 - **עבודת הלוים** פקודי המשכן וכליו הוא עבודה המסורה ללוים במדבר לשאת ולהוריד ולהקים איש איש למשאו המופקד עליו כמו שאמור בפ' נשא. **ביד איתמר** הוא היה פקיד עליהם למסור לכל בית אב עבודה שעליו - רש"י שמות לח, כא

8 - שתהיה עבודתם על פיהם הם ימנו בני הגרשוני על עבודתם יאמרו פלוני מבני גרשון יהיה גזבר על ענין כך ויהיה משורר או שוער כך וישא מן היריעות כך וגם במסע לא יפרקו ולא יטענו עד שיצו אותם אהרן ובניו והנה כלם צריכין לפקידה שהוא המנוי ואלעזר אמרכל על כל שלשת הנשיאים ואיתמר גזבר על גרשון ומררי - רמב"ן במדבר ד, כז

9 - **עבודת עבודה** הוא השיר במצלתים וכנורות שהיא עבודה לעבודה אחרת - רש"י שם, מז

10 - **ואתנה וגו'** ה' פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה להודיע חבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד כמנין ה' חומשי תורה וכך ראיתי בב"ר - רש"י שם ח, יט

11 - כל הבא ל**עבד עבדת עבדה ועבדת** משא באהל מועד - במדבר ד, מז

12 - אין הקטן נכנס לעזרה לעבודה אלא בשעה שהלוים אומרים בשיר ולא היו אומרים בנבל ובכנור אלא בפה כדי ליתן תבל בנעימה רבי אליעזר בן יעקב אומר אין עולין למנין ואין עולין לדוכן אלא בארץ היו עומדין וראשיהן בין רגלי הלוים וצערי הלוים היו נקראין - ערכין יג:

13 - **ולא יעבוד עוד** עבודת משא בכתף, אבל חוזר הוא לנעילת שערים ולשיר ולטעון עגלות. וזהו ושרת את אחיו עם אחוזי כתרגומו - רש"י במדבר ח, כה

14 - **על כן** כל מי שנאמר בו ע"כ מרובה באוכלוסין חוץ מלוי שהארון היה מכלה בהם - רש"י בראשית כט, לד

15 - **תנא וסועדי הלוים היו נקראין** עוזרי, לויים עבו קלייהו קטנים קטין קלייהו דק קולם - רש"י ערכין יג:

16 - **ותנא דידן כיון דהני קטין קלייהו והני עב קלייהו הני מקטטי והני לא מקטטי קרי להו צערי** כלומר מקטינין ועושים קולם דק דק ויפה ומצערין הלוים שאין יכולים לבסם קולם כמותן - שם

17 - **וראך ושמח בלבו** לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה ומשם זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב - רש"י שמות ד, יד

רות דבקה בה

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה הריני כפרת משכבה

מכל הנשים המוזכרות בתנ"ך, בולטת היא רות המואביה - כמי שזכתה לעלות מבת לאומה כפויית טובה. ולשבת על יד כיסא המלוכה בישראל[1] - כאמו של דוד המלך ומלך המשיח. ולא זו בלבד, אלא שספר תהלים חובר בזכותה[2]. והיא גם המקור לעניין דרישת השמות, כמבטאות את מהות האדם[3].

אך כל זה לא בא לה, אלא בזכות אבות.

ראשון לכולם הוא הרן, אחיו של אברהם העברי. שהינו הראשון לקדש את ה', כשנעקד באש - לאחר שהכריז על אמונתו באלוקי אברהם[4]. ובדבר הזה הוא הטמיע לדורות עולם, את עניין מסירות הנפש לדבר ה'.

אח"כ היה זה בנו - לוט, שהלך עם אברהם. ובשכר זה ששמר על כבוד אברהם ושרה, ולא גילה לאחרים על דבר קירבתם - הוא זוכה להינצל מהפיכת סדום[5]. ולא זו בלבד, אלא הוא אף מציל את העיר צוער. ומתוך כך נוצרות האומות עמן ומואב, שמהם יצאה רות ולבסוף דוד המלך[6] ומלך המשיח.

אח"כ באה זכות הקרבת הקורבנות של בלק, כשהקריב ארבעים ושתים קורבנות - כנגד מה שהקריבו האבות. ומכוח זה הוא זכה שיצאה ממנו רות, ולאחר מכן שלמה המלך שהקריב אלף עולות[7].

אך יחד עם זכות האבות, הייתה זו רות המואביה שפעלה עם ק-ל. כשביקשה לבוא ולחסות בצל השכינה, חלף מה שעשתה ערפה יבמתה. וכאשר רואה זאת נעמי, כמה מתאמצת היא רות - מניחה היא לה לבוא עמה לארץ ישראל.

ובכל שנה לפני קריאת 'עשרת הדברות' בשבועות, אנו קוראים תחילה את עניינה של רות ב'מגילת רות'. שכן - דרך ארץ קדמה לתורה. ורות היא זאת המראה לכל באי עולם, מהי דרכו של הארץ. שמתוך כך זוכים לקבל את התורה, יחד עם כל הטובה - בספר התהלים, בהקרבת הקורבנות, ובביאת המשיח.

על ספר התהלים ביקש דוד המלך, שיחשב למי שקוראם - כאילו הוא עוסק בנגעים ואהלות[8]. שזהו השבח היותר גדול לה' - עסק התורה. וכנגד מה שדבקה רות בנעמי, בא ספר התהלים ומביא את האדם להדבק בבוראו.

ההתאמצות של רות, הביאה את עניין הקורבנות שהקריב שלמה. שכן עניין הקורבן בא על מנת שיתקרב האדם אל בוראו ויתאמץ בו.

וכנגד מה שלא הלכה רות אחרי הנערות, ובקשה להגאל ע"י בועז - הביאה היא לידי כך שתבוא גאולה לישראל. בהקמת מלכות בית דוד, וצמיחת קרנו של משיח.

וראויים הדברים האלו להאמר, על אמי מורתי הריני כפרת משכבה - רות ע"ה.

כמו רות המואביה, כך גם אמנו זכתה ב'זכות אבות' לכל מעלותיה, יחד עם עבודתה העצמית.

ראש לכל הוא עניין התפילה שהייתה שגורה על פיה תמיד. כשבאה לבית הכנסת בעשרה הראשונים, ולא יצאה עד לסוף התפילה. יחד עם עזרה במאור פנים לכל אורחת, וסיוע למבוגרות להתמצא במקום בו נמצא החזן בתפילה.

בלילה שלפני חתונתה, קראה היא את כל ספר התהלים כהכנה לבניין הבית. וכן בכל עת וצרה, היא היתה הראשונה לפתוח את ספר התהלים. ולבסוף מתוך קריאת חמישה ספרי תהלים סביב מיטת חוליה, יצאה נשמתה ב'אחד'.

אמא לימדה אותנו בכל הליכותיה, כיצד שומרים על כבוד ההורים וזכרונם. כשבכל שנה עלתה לקברו של אביה ז"ל, החל מגיל עשרים ושמונה ועד לשנתה האחרונה. יחד עם הטיפול באמה, בתחילה בתוך ביתה שלה. ולבסוף ב'בית האבות' הסמוך למקום מגוריה.

את החשק הגדול לתורה, ספגה אמא מ'בית אבא'. כשראתה את אביה ושמעה את קולו, לומד בלילות על הסטנדר. וכך היא גם הכניסה בלבנו, כשהסבירה לנו את חשיבות הלימוד - בבית עצמו.

וכמו רות הצנועה בהליכותיה, כך גם אמא שמרה על צניעותה - כשמעולם לא ראו קירות ביתה את שערות ראשה. ואף בשכבה בלילות על מיטתה - היא השאירה כמה כובעים תחת הכר, כדי שלא תישאר בראש גלוי. ואף בדכדוכה של נפש, שמרה אמא על ראשה שלא יתגלה.

ומעל הכל הייתה אמא נעימה לבריות, כשלא דברה רע ולא שמעה דברי גנאי על האחר. וכמו שאמר לנו 'מורה הנהיגה' שלה, שתמיד אמא נמנעה מלשמוע או לדבר רע על כל אדם.

וביחד עם זאת היא האירה פנים ושמחה בהצלחת מי מילדיה, והדבר הסב לה עונג ואושר רב.

את ה'דרך ארץ' הזו, אנו לוקחים עמנו - כהקדמה לכל התורה שאנו לומדים. וכל אשר אנו לומדים ומחדשים - אין זאת אלא הוצאה מן הכח אל הפועל של רצונה הגדול. כשבקשה תמיד לראות בנחמה הגדולה - לא רק לעצמה, כי אם לכל ישראל.

ויבוא בעל הנחמות לנחמנו בכפליים, בבניין ציון וירושלים.

1 - **לאם המלך** אמרו רבותינו (בבא בתרא צא ב) לאמה של מלכות היא רות - רש"י מלכים א ב, יט

2 - רות מאי רות א"ר יוחנן שזכתה ויצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותשבחות - ברכות ז:

3 - **רות** המואביה משום דאיירי בפירושי השמות נקט לה - רש"י, שם

4 - ומ"א י"א שע"י אביו מת. שקבל תרח על אברם בנו לפני נמרוד על שכתת את צלמיו והשליכו לכבשן האש, והרן יושב ואומר בלבו אם אברם נוצח אני משלו ואם נמרוד נוצח אני משלו. וכשניצל אברם אמרו לו להרן משל מי אתה, אמר להם הרן משל אברם אני, השליכוהו לכבשן האש ונשרף - רש"י בראשית יא, כח

5 - מהו זכירתו של אברהם על לוט, נזכר שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם ושמע שאמר אברהם במצרים על שרה אחותי היא ולא גילה הדבר, שהיה חס עליו. לפיכך חס הקב"ה עליו - שם יט, כט

6 - אמר רבי יצחק (תהלים פט) מצאתי דוד עבדי. היכן מצאתיו, בסדום - בראשית רבה מא, ד

7 - שבשכר ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב זכה ויצתה ממנו רות שיצא ממנו שלמה שכתוב ביה (מלכים א ג, ד) אלף עולות יעלה שלמה ואמר רבי יוסי בן חוני רות בתו של עגלון בנו של בלק היתה- סוטה מז.

8 - ילקוט שמעוני תהלים, א

שו"ת קיץ

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

הכנסת בקבוקים למקרר במהלך השבת לצורך סעודת ליל החג

שאלה: האם ניתן היה להכניס בקבוקים למקרר במהלך יום השבת כדי שהבקבוקים יספיקו להתקרר לסעודת ליל חג השבועות? האם יש בזה משום הכנה משבת לחג?

יש לציין כי איני יכול להכניס את הבקבוקים למקרר מערב שבת, מאחר והמקרר עמוס אז במאכלי השבת, ורק בשבת קודש בצהריים לאחר זמן סעודה שנייה, מתפנה מקום במקרר לבקבוקים אלו.

תשובה: אסרו חכמים להכין משבת לחול, שלא יטרח בשבת שלא לצורך השבת[א], וכן אסור להכין משבת לחג[ב], מאחר וקדושת השבת חמורה מקדושת יום טוב[ג].

ולכן לכאורה אין להתיר הכנסת בקבוקים למקרר במהלך יום השבת לצורך סעודה הנערכת במוצאי שבת.

אולם נראה שעל אף האמור ניתן למצוא שני פתרונות לכך, ושניהם מבוססים על כך שעדיין זקוקים אתם לקרר לפחות בקבוק אחד עבור סעודה שלישית (או על כל פנים להמשך יום השבת).

פתרון א' - בפעולה אחת

מדברי המשנה ברורה[ד] למדנו יסוד בהלכות 'הכנה משבת לחול' שאם לא עשינו בשבת שום פעולה נוספת עבור ימות החול, הרי גם אם במעשינו אנו מכינים משבת לחול - הדבר מותר.

משום כך מבואר בשולחן ערוך[ה] שמותר להאכיל תרנגולים (שאינם הפקר) בשבת, גם אם אנו מאכילים אותם כמות כזו שמספיקה להם גם ליום ראשון, וזאת בתנאי שהשלכנו את כל הכמות בפעם אחת, שהרי חייבים היינו להשליך עבור התרנגולים עבור יום השבת, ומכיוון שכך, אף אם נשליך כמות יותר גדולה - הדבר מותר, ורק אם נשליך את הכמות הנוספת בפעולה מיוחדת, הדבר יהיה אסור משום הכנה משבת לחול.

ומעתה בנידון דידן, ניתן לייעץ עצה, שמערב שבת תכין ארגז עם מספר בקבוקי שתיה, ובשבת עצמה לאחר סעודה שנייה, כאשר תרצה להכניס למקרר לפחות בקבוק אחד עבור סעודה שלישית, אזי במקום לשלוף מהארגז בקבוק אחד, תוכל להכניס את כל הארגז, ותוכל להשתמש בשאר הבקבוקים לצורך הסעודה במוצאי שבת.

טעם ההיתר הוא כאמור לעיל, שעל אף שיש כאן ריבוי בכמות, אך מכל מקום מאחר ואין כאן ריבוי בפעולות, שהרי בקבוק אחד בכל מקרה היה צריך להכניס במקרר, הרי שהדבר מותר (ורק באופן שהיה מכניס את הבקבוקים אחד אחרי השני, או אז היה מותר לו להכניס רק את הבקבוקים שצריך עבור סעודה שלישית, ולא להוסיף בפעולות נוספות עבור הבקבוקים לצורך מוצאי שבת).

פתרון ב' - על כל בקבוק ובקבוק ניתן לומר שבו נשתמש בשבת

נראה שיש מקום להתיר גם להכניס את כל הבקבוקים בפעולות נפרדות ובתנאי שזקוק לפחות לבקבוק אחד במהלך יום השבת.

יסוד להיתר זה ניתן ללמוד מדברי המשנה ברורה[ו] (ומקורם בתוספתא) שמי שיש לו מספר כוסות בכיור יודע הוא שיזקק במהלך השבת רק לכוס אחת, מותר לו להדיח את כל הכוסות, שכל כוס ששוטף ייתכן וישתמש בה, והוסיף המשנה ברורה שהוא הדין שמותר להציע עשר מיטות, על אף שזקוק הוא רק למיטה אחת, וזאת מהטעם הנ"ל.

נראה פשוט שהיתר זה אמור לא רק לגבי כוסות ומיטות אלא לכל דבר ודבר, כגון סכו"ם, קערות, צלחות וכדו', שאם זקוק אני לפחות לפרט אחד במהלך השבת, מותר להכין את כל הפרטים, כי על כל אחד ואחד אני אומר שבו ישתמשו במהלך השבת.

לפי זה, אם זקוק הוא לקרר לפחות בקבוק אחד להמשך יום השבת, יוכל להכניס אף עשרה בקבוקים, מאחר וכל בקבוק ובקבוק ייתכן שבו ישתמשו בשבת עצמה[ז].

היתר זה שייך באופן שכל בקבוקי השתייה זהים בתוכנם, או אף שאינם זהים, אך באמת אין לו העדפה באיזה בקבוק להשתמש במהלך יום השבת, אבל אם יודע הוא שבמהלך יום השבת ירצה הוא לשתות למשל מיץ תפוזים, לא יוכל להכניס מקרר מיצים מסוג שונה, מאחר ואי אפשר לומר עליהם שאולי ישתמשו בהם ביום השבת.

כמובן שלאחר צאת השבת מותר להכניס את הבקבוקים למקפיא וכך יתקררו במהרה לצורך סעודת מוצאי שבת.

עוד יש להתיר לשים את הבקבוקים של שבועות (מוצאי שבת) מערב שבת) ובשבת להכניס בקבוקים למקרר או למקפיא לצורך שבת (שעל אף שיש לו בקבוקים מוכנים מ"מ רשאי הוא להוסיף בקבוקים חדשים ובלבד שישתמש בהם וזה בעצם ההיתר שלא צריך לסיים את כל הכלים בארון קודם שבא לשטוף כלים שצריך להם בשבת).

א - עיין שולחן ערוך סימן שכ"ג סעיף ו', משנה ברורה סימן ש"ב ס"ק י"ט, וסימן של"ו ס"ק ל"ג ועוד.
ב - עיין משנה ברורה סימן תרס"ז ס"ק ה'.
ג - ועירוב תבשילין לא מועיל בכה"ג.
ד - סימן של"ו ס"ק ל"ג (בשם ספר תוספת שבת).
ה - סימן של"ו סעיף ד'.
ו - סימן שכ"ג ס"ק כ"ו.
ז - עיין בספר ארחות שבת פרק כ"ב הערה ר"נ מה שהקשה על דברי משנה ברורה אלו מדברי המשנה ברורה עצמו בסימן של"ו ס"ק ל"ג, ומה שרצה לחלק בין הנידונים והעלה שלפי זה אין היתר להכין כמות יותר גדולה של סלט לצורך סעודה שלישית כאשר הכוונה היא שיישאר גם לצורך סעודת מוצאי שבת, עיין שם בדבריו, ומ"מ נידון דידן - בקבוקי שתיה דומה לכוסות ומיטות, ולא לזרעונים לתרנגולים ודו"ק.

סיפור לשבת

עיסקת חליפין

סיפר הרב גואל אלקריף שליט"א:

בסיום אחת מדרשותיי נגש אלי אברך, וסיפר לי את סיפורו:

הוא היה בחור מבוגר שגילו נשק לשלושים, ועדיין לא מצא את זיווגו. הוא בא ממשפחה נכבדה ומוכרת, אך למרות עובדה זו - התקשה למצוא את המיועדת לו. אחיו נישא בשעה טובה, ומאחר שיכולותיהם הכלכליות היו מוגבלות - רכשו הזוג הצעיר דירה בפרויקט בעיר נתיבות. לאחר חודשיים התקשר האח הרווק לדרוש בשלום אחיו הנשוי, אך לשיחת הטלפון ענתה גיסתו. "האם אחי נמצא בבית?" שאל. "הוא יצא מהבית ואיני יודעת לאן", השיבה האישה, והמשיכה: "יהיה בסדר, ה' יעזור". "מה קורה? הכול בסדר אצלכם?" דאג האח. - "הוא צריך לעשות קניות ואין לו כסף..." השיבה האישה בשפל קול.

באותו רגע התבהרה התמונה במוחו: לאחיו אין "כולל" ולגיסתו אין עבודה! את החודש הראשון הם צלחו איכשהו בעזרת הכסף שקיבלו לנישואיהם, אך בחודש השני כבר לא נותרה פרוטה בכיסם... מצוקתו של אחיו וגיסתו נגעה לליבו. משפחתם היתה דלת אמצעים, אך הוא אימץ את מוחו במחשבה איך יוכל לסייע לאחיו ולגיסתו. לפתע, נזכר בתוכנית חיסכון הרשומה על שמו בבנק, ואשר בה הפקיד סכומי כסף שקיבל על מבחנים שעשה. הוא ניגש אל הבנק, פדה את הכסף ועלה על האוטובוס המוביל לנתיבות. בהגיעו לעיר, נכנס לסניף של אחת מרשתות המזון וקנה מכל טוב הארץ. לאחר מכן הגיע, מלווה בשקיות המלאות, אל ביתו של אחיו. דפק על הדלת והניח את הדברים על המפתן. "מה זה???" נדהמה עקרת הבית. - "מתנה מהקב"ה" השיב הבחור, ומיהר לשוב על עקבותיו. הוא עלה על האוטובוס ושב לבני ברק.

באותו יום התקיימה באזור הדרום חתונה, אליה הוזמנה הגיסה. בתחילת אותו ערב, בראותה את ביתם ריק ממצרכים חיוניים, היה מצב רוחה עגום, ולא היה לה כל חשק להגיע לחתונה. אך כעת, משהתמלא לפתע הבית בכל טוב, התמלא גם לבה שמחה, והיא החליטה לצאת לחתונה. בדרכה לאולם גמלה החלטה בלבה: "כעת אני מחפשת שידוך עבור הגיס המיוחד שלי!".

והנה, מיד עם כניסתה לאולם הבחינה בבחורה המתפללת בכוונה. לאחר שהבחורה סיימה את תפילתה, ניגשה אליה ופתחה עמה בשיחה. התברר כי אף היא בחורה מתבגרת המחפשת את זיווגה זה זמן רב... כבר באותו ערב הציעה לה את גיסה. השידוך קרם עור וגידים, ולאחר תקופה נישאו בני הזוג במזל טוב... האברך סיים את סיפורו המופלא ואמר: "כאשר נתתי לאחי את כל חסכונותיי, עבר בי הרהור - כיצד אני לא משאיר לעצמי מאומה. והנה, בעקבות נתינה זו זכיתי לברכות נפלאות, הרבה מעבר לשווי החיסכון אותו פדיתי כדי לסייע לאחי...

(מתוך שש באמרתך)

שביבים / שאול שיף

"חג העצרת"

מדוע קראו לחג השבועות 'עצרת'?

מפני שביום זה ניתנה התורה, העוצרת את ישראל מללכת בדרכי היצר הרע.

(הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיצ'ב)

"אנכי ה' אלוקיך... וכל אשר לרעך"

עשרת הדברות מתחילות ב"אנכי ה' אלקיך" ומסתיימות ב"כל אשר לרעך".

להורות שמצוות שבין אדם למקום ושבין אדם לחברו, אחוזות, תלויות ודבוקות זו בזו, ולא ייתכן קיום אלו בלי אלו.

(עטורי תורה)

ההבטחה האלוקית התממשה!!!

סיפורי נפלאות רבים מספור רואים במשך הדורות בענין ברכת השמיטה, ברכת התורה 'וצויתי את ברכתי', אך הסיפור שלפנינו אינו מפורסם כמעט בקרב ההמון, ויש בו חן מיוחד של תמימות.

אנו חוזרים לשני שמיטות הקודמות - שנת השמיטה תשס"ח. היה זה בחודש אייר תשס"ז, הרב ראובן מאיר, אחד מגדולי העסקנים באחד מקרנות השביעית מקבל טלפון: "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן" השיב הרב מאיר, "עם מי אני מדבר?". "אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה. "כן, מה אפשר לעזור",חזר הרב מאיר, והמתין לשמוע מה בקשתו. פלוני ניגש ישר לענין: "אני חקלאי (-עובד שדה) מדרום הארץ,אמנם אני לא דתי, אבל הגעתי השנה להחלטה שעלי לשמור שמיטה, היכן אפשר להיפגש איתך?", כך נשמע הקול מעבר לקו,שמסיבות שלו בחר עתה שלא לגלות מי הוא. ר' ראובן שמח לשמוע הבקשה, שמח לשמוע שיש עוד יהודי שרוצה לשמור שמיטה, ובפרט אם הוא עדיין אינו שומר ומצוות, אולי בזכות מצוה זו יתחיל לשמור כל המצוות, ויהיה לו חלק להוציא יקר מזולל.

"בשמחה רבה", ענה ר' ראובן, "היכן אתה רוצה להיפגש?". "בצומת קוקה-קולה שבפאתי בני ברק, בתחנת הדלק. מבחינתי ניתן להיפגש היום בשעה ארבע בצהרים, השיב איש השדה". "בסדר גמור", סיים ר' ראובן את שיחתו. לאחר שהניח את השפופרת מידו, תמה לעצמו ר' ראובן: איזה סיפור מוזר יש כאן, מעולם לא זכורה לי שיחה כזו. כאמור, ר' ראובן, הוא אחד הפעילים בקרן השביעית המסייע לחקלאים שומרי שמיטה, אבל שיחה כזו היא פלאית ביותר...!

בדרך כלל פעילי הקרנות מכתתים רגליהם ממושב למושב ומכפר לכפר כדי לדבר על לבם ו'לשכנע' את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בפיתוים רבים ובשיחות נפש האורכות שעת רבות, כדי שהאיש הזה, שהוא והשדה אחד הם, יסכים להתנתק מהשדה למשך שנה תמימה, בפרט כאשר הוא חושש להפסד מרובה, וכאן לפתע איש-שדה שעוד מגדיר את עצמו כ'לא דתי' מגיע מעצמו ומרצונו הטוב לשמור שמיטה כהלכתה, הדבר אומר דרשני! הגיעו ימות המשיח...!!!

בשעה היעודה הופיע ר' ראובן למקום שקבעו לעצמם להיפגש, הוא חיפש בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראהו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו. "הרב מאיר"?. "כן". "אני שמח לפגוש אותך", אמר האיש שהציג עצמו בשם ליאור. "בבקשה, אתה מוזמן להיכנס לרכבי, שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר ר' ראובן. השנים התיישבו בתוך הרכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב פלוני שבדרומה של הארץ, וכפי שאמרתי לך בטלפון, השנה החלטנו אני ואשתי "לשמור שמיטה", אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת, ובמה זה כרוך. אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה". "אין צורך לשלם כלום", ענה ר' ראובן כשחיוך קל על פניו, "אדרבה, תפקידנו הוא לשלם לכם, כדי לחזק אתכם במצוה גדולה זו", כך הסביר ר' ראובן לאיש, שמסתבר שאין לו עדיין מושג ברור 'שמיטה' מה היא. "על מנת לשמור שמיטה" התחיל ר' ראובן להסביר לו במאור פניו, "לא צריך לעשות כלום".

"הפוך", ממשיך להסביר לו, "כשלא עושים כלום, זו המצוה...", כך התחיל בדבריו, כשהאיש העומד מולו גומע בשקיקה ובצימאון כל מילה היוצאת מפיו, ומתפלא לשמוע לראשונה על ההגדה הנכונה של 'שמיטה'. ר' ראובן ממשיך להסביר לו: "פשוט יש לך צורך לדעת, שלא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הבאה הנקראת 'שביעית'. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו תורת השמיטה כולה על רגל אחת", סיים ר' ראובן את דברי הפתיחה. במשך הפגישה הוא פירט לפניו את התנאים היותר מורכבים הכרוכים בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתתו, ובשאר הפרטים בהלכות היסודיות, כדיני ספיחין ועוד. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעזרת השם מדריך מומחה לשדות, שיעמוד לימינך וילווה אותך לאורך כל השנה"_ הבטיח ראובן.

"תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת נפלא לשמוע כל מה שאתה מספר, עד היום היו לי בקושי כמה מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, עכשיו אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי".

"הניסיון לא קל" הוסיף ר' ראובן, הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל". "את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור בדבריו, כשחיוך מופיע בקצה פיו. "למה כוונתך?" התפלא ר' ראובן לשמוע. "למה כוונתי?, אתה שואל?! האם לא פלא בעיניך לראות אדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשבית ארבעים דונם של שטח חקלאי שפורה ומניב יבול יפה ומשובח?!" "את האמת אומר לך", השיב ר' ראובן, "מהרגע שדברנו בטלפון בפעם הראשונה, השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה ביננו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת". "נו, תעלומה ואין קורא לה, אולי הגיע הזמן שתגלה לי את כל הסוד"... מבקש ר' ראובן.

"הדבר החל לפני שלוש שנים", החל האיש לספר. "יום אחד שוחחנו אני וביתי על אודות העובדא שאנו חיים בארץ ישראל ואנו מזרע היהודים, ואין לנו באמת שום קשר ותוכן פנימי עם שורשי העם והארץ. העלינו את השאלה על השולחן מה דבר זה אומר לגבינו, הרי אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית-הספר היסודי, זה לא יתכן שנשהה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו". מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרוא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך, דבר זה, כך חשבנו, ירחיב את הקשר שלנו בכל הקשור ליהדות. וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בגינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מדי פעם מתפתחים דיונים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית היא שכל יום אנו לומדים דברים חדשים אודות עם ישראל, אודות ארץ ישראל, ואודות העבר הנפלא והעשיר של עם ישראל.

ביום אחד, כאשר אנו עסוקים ב'קריאת התנ"ך', אנו מגיעים לפרשה הנקראת "בהר", אנו מתחילים לקרוא את הפסוקים, ומתגלה לעינינו ציווי מיוחד מאד: "שש שנים", אומרת התורה, "מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי", אולם לאחר שש שנים אלו באה השנה השביעית בה עליך להשבית את כל העבודה בשדה לחלוטין! "בשנה השביעית שבת שבתון". היינו מופתעים. לפני זמן לא רב הרי לא היו מרכולים בהם ניתן היה להשיג סחורה בלא קשר לעונה, כל עונה היה ניתן להשיג פרי או ירק אחר, לא היו

מקררי ענק לאכסון תוצרת חקלאית בצורה רבתית. כיצד אם כן, עם שלם המתפרנס כולו מיבול השדה יכול לעמוד בצווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה?! עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ???

התחלנו לדון בדבר, עד שהבת שלי לפתע קוראת: "אבא, תעבור בבקשה עוד שלש-עשרה פסוקים, יש פה את התשובה התנכי"ת לשאלה שלכם". עברנו לפסוק כ', והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים עצמם. התורה עצמה אומרת, שאם תשאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך, בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו.

והתשובה הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצווה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים! הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזור הקבוע לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יבול מסוים, ישתנה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלשה? זוהי הבטחה על-טבעית בעליל. בשביל משפחה חקלאית - חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו...!.

ואז בני ביתי זרקו דברים בחלל החדר, ואמרו לי: בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל השדות שלנו אנו משביתים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, הַ א, מה דעתך?". הרהרתי לעצמי. לאחר מספר רגעים החלטתי להיענות לדבר, ועניתי: "נו, זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך, אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת". לאחר מספר בירורים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית. זה היה לפני שנתיים. החלטנו לעצמנו שנשמור שמיטה, והתחלנו לצפות בכיליון עיניים לבואה של השנה השישית. האיש השתתק לרגע ולגם מעט מבקבוק השתיה שבידו. ר' ראובן שהיה מתוח כהוגן שאל: "נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות"? "כן" אמר ליאור והשתתק, "צר לי לומר, הברכה לא הופיעה אצלי פי שלשה...". "אז מה כן קרה?". "אני חקלאי כבר שלשים שנה, הפרטים אצלי מאוד ברורים ומדויקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר, צירוף מקרים מיוחד גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמש!". "פי חמש?" - "ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיוק! ולכן, מבחינתי לא קשה לי השנה לשמור שביעית, וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן". "מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?" שאל ר' ראובן כשהוא מלא פליאה. "אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים . בעיקר כדי להעבירם ולמוכרם בחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סיטונאי בשלש - שלש וחצי שקל, השנה, למרבה הפליאה, פנו אלי מכל העולם (!) לבקש סחורה שלי דווקא, והמחירים שהציעו טפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סיטונאי של שמונה עשרה שקל!!! פנו אלי מכל רחבי העולם... לא יאומן כי יסופר, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר, ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם. וכך היה מעשה: מדינות שונות באירופה ובראשן מדינת ספרד הן מגדולי מפיצי ירק ה'פלפל' הגדולים בעולם כולו. לפני כמה חודשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר שיש בו רעל מופיע בכל התוצרת. בירור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל השפע הגדול שהניבה אדמת ספרד ושאר מדינות הוכרחו לזורקם ולאבדם, וכך נוצר 'מחסור' עולמי בפלפלים, ומפיצי וסוחרי הירקות שבשוק חיפשו בנרות אחר כל שדה ומטע של פלפל שבכל מקום בעולם. וכך כשביררו כאן בארץ נודע להם על סחורתי, הם היו מוכנים לשלם לי הון תועפות כדי לזכות בסחורה 'היקרה' שברשותי. כמובן שאני ובני ביתי עומדים המומים ומשתוממים מול עובדא זו לאור השמש, אין לנו מה לומר, כבר הקדמתי לך שזה שלשים שנה שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר מוציא השדה אותה סחורה, וכך גם המחירים, אבל הסיפור הנפלא הזה הקפיץ אותנו לעולמות אחרים, אנחנו לא יכולים להירגע מהנהגה גלויה זו, איננו יודעים להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית, ולכן, הגיע הזמן למלא את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה...".

(גל' קנין תורה)

הגאון הקדמון רבינו יצחק מקורביל זצ"ל / הסמ"ק

רבינו רבי יצחק ב"ר יוסף מקורבייל (קורביל) היה מחכמי צרפת בסוף תקופת בעלי התוספות. נולד בערך בשנת ד"א תתק"ע, והיה תלמידו וחתנו של ר' יחיאל מפריז. כונה גם 'ר' יצחק בעל החוטם'. היה בן דורו הצעיר של ר' משה מקוצי, והושפע מאוד מספר המצוות הגדול שלו הסמ"ג. אולם הוא הגיע למסקנה שהספר ארוך מדי וכי יש לחבר ספר מצוות קצר על ההלכות הנוהגות בזמן הזה, שיהיה נפוץ ושימושי יותר. לכן חיבר את ספרו 'עמודי גולה', אותו כינו, כדי להבדילו מן הסמ"ג שקדם לו, 'ספר מצוות קצר' (או 'קטן'), ובקיצור 'סמ"ק'. הוא חילק אותו לשבעה חלקים כנגד ימי השבוע, כדי שכל אחד ילמד חלק אחד ממנו כל יום. הוא סיים לחבר את הסמ"ק בשנת ה"א ל"ז , ודאג להעתקתו ולהפצתו בקהילות. ואכן הספר הפך לאחד מספרי ההלכה הנפוצים ביותר באשכנז לפני עידן הדפוס. חכמי דורו והדורות הבאים הרבו להשתמש בו ולהגיה את הגהותיהם על גיליונותיו. בעיקר נתפרסמו הגהות רבנו פרץ ב"ר אליהו, בן עירו הצעיר ממנו (נפטר בערך בשנת ה"א ס'), שהפכו לחלק בלתי נפרד מהספר, וכמה מהן אף חדרו במשך הזמן לתוך הטקסט עצמו. רבנו פרץ עמד בראש ישיבה גדולה שממנה יצאו קבצי תוספות חשובים, והוא נחשב מחותמי תקופת בעלי התוספות. הסמ"ק והגהות רבנו פרץ מצוטטים פעמים רבות מאוד על ידי פוסקי הדורות.

את ספר המצוות כתב בפשטות נפלאה, כדי שיהיה הספר שווה לכל נפש, ויוכלו כולם כאחד ללמוד בו, וציווה להעתיק את הספר בכל מקומות תפוצות הגולה, והכספים למעתיקי הספר ייקחו מקופת הקהילה, ובכל מקום שיבוא אליו השליח בכדי שיעתיקו את הספר, לא ישהה שם השליח יותר מיום אחד, ואם השליח צריך לשהות במקום יותר מיום אחד, אזי חייבים ראשי הציבור ליתן לו שש מטבעות אכילה שתיה ולינה. ובדרך הזאת הפיץ את ספרו הבהיר בכל רחבי מדינת אשכנז.

ואציע כמה דברים נחמדים שמצאתי בסמ"ק השווים לכל נפש - כתב (סי' י"ט) אודות הלאו דלא תחמוד, שאסור לחמוד דברים

השייכים לרעהו. ומביא הסמ"ק כמה משלים נאים לבאר את גודל העוון והרוע באיסור זה. א) היה פעם עורב שמאס בנוצותיו השחורות, וחמד מאד להיות לו נוצות צבעוניות כמו שאר העופות, וברוב חמדנותו הלך והוריד נוצה אחת מכל עוף ועוף שמצא, והניחם על נוצותיו שלו כדי שיראה צבעוני, וכשנודע לשאר העופות מעשהו של העורב, באו כולם והורידו לו את כל הנוצות גם את נוצותיו שלו עצמו השחורות, וזהו עונשו של החמדן הרשע, שלא סגי במה שלבסוף אינו מקבל מה שיש להשני, אלא גם את מה שיש לו בעצמו הוא מפסיד בחמדנותו הרעה. ב) היו פעם שני אנשים, אחד היה חמדן גדול ואחד מקנא היה גדול, והמלך אמר להם שהוא נותן לאחד מהם רשות לבקש איזה דבר, בתנאי שחברו השני יקבל דבר כפול ומכופל, והמקנא לא אבה לבקש מאומה, כי חשש שמא השני יקבל כפול, ודחק החומד את הקנאי לשאול תחלה, ולבסוף המקנא החליט לבקש שיוציאו לו עין אחת, והעיקר שלשני החמדן ינקרו שתי עיניים.

המשל השלישי, בכלב אחד שחמד ורצה להיכנס לכרם ענבים לאכול מהם, אך כיון שהיתה רק פירצה קטנה בגדר, לא יכול היה להיכנס דרכה בהיותו עב בשר, והתענה שלשה ימים לחם לא אכל ומים לא שתה, בכדי שיהפוך להיות דל בשר ויוכל להיכנס לכרם, ואחרי שנכנס ומילא כריסו באשכולות ענבים, שוב לא יכול היה לצאת דרך הפירצה, כי הוסיף שומן על בשרו, וחזר להתענות שוב שלשה ימים כדי שיוכל לצאת ממנה, ואמר ערום נכנסתי וערום אשוב, וזהו גם עונשו של החמדן, שאינו מרוויח כלום בחמדנותו. [בענין זה ראיתי להגה"ק בעמח"ס הפלאה זי"ע שפירש הכתוב (תהלים קמה, טז) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, שהקב"ה נותן לכל אחד מזונותיו בהרחבה, וגם נותן ברוב רחמיו וחסדיו רגש של רצון שיהיה מרוצה ושמח במה שקיבל, וזהו הדבר הטוב והעיקרי ביותר, שהאדם יהיה מרוצה ושמח בחלקו, כי מה יתרון לאדם שקיבל הרבה ואינו מרוצה בכך, ולזה אמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, כי כשהוא שמח בחלקו במה שהעניק לו הקב"ה בטובו הגדול, הרי הוא העשיר האמיתי, כי נהנה ממה שקיבל].

והמשל הרביעי, היה פעם כלב אחד שזרקו לו עצם, וברוב רעבונו הגדול התחיל לנגוס בו לתאבון, ברם על ידי הנגיסות הרבות נעשה העצם מחודד מאד, ופצע את בשרו של הכלב עד זוב דם, והכלב חשב שהדם הוא מהעצם ונגס בו בתאבון יותר, ואמר הכלב לעצמו איזה עצם נפלא הוא זה שיש בו הרבה מוח ודם, ויש בו טעם נפלא ומתוק, ולא ידע כלל שהוא מוצץ את דמו של עצמו מפציעתו,עיי"ש. [בענין זה ראיתי מובא מהגה"ק החפץ חיים זי"ע, שהיה פעם שר גדול וחשוב שתפסוהו שהוא מרגל לטובת מדינות אחרות, והמלך רצה להענישו וצווה להכניסו לתוך בית העשוי מזכוכית, וימות בבית הזה מיתת רעב. והכניסוהו לתוך הבית השקוף הזה, ובשני הימים הראשונים עוד שרד השר בכוחות איתנים, אך ויהי ביום השלישי גדל רעבונו והיה קשה מנשוא, והתחיל השר לקרוע מבשרו חתיכות חתיכות ואכלן, ועבר שם אורח זר שלא ידע מהנעשה והנשמע במדינה, וראה אותו אוכל בשר לתיאבון, ושאל את האנשים הלזאת עונש ייקרא הרי הוא אוכל בשר ומשביע את עצמו, ואמרו לו האנשים שוטה שבעולם, האינך רואה שהבשר שהוא אוכל הוא בשר גופו שלו, עכת"ד. וזהו מוסר השכל גדול ונורא. וכבר משלו הקדמונים בזה, לאחד שישב על ענף עץ, ולקח גרזן והתחיל לנסר את הגזע, ולא הרגיש שהוא חותך את הגזע שהוא יושב עליו, ואחרי שנפל על הארץ ונחבטו עצמותיו, הבין למפרע מה שעשה באיוולתו, כמו"כ לענינינו שהחמדן עושה רעה לעצמו, והשמח בחלקו יש לו הכל].

[מתוך שיחות מלוה מלכה-הגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל]

שבעה שמות יש לו...

סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל: פגש אותי יהודי בעל גמ"ח ואמר לי בזו הלשון: הרב גלינסקי, טוב שפגשתי אותך. כמעט קיבלתי היום התקף לב באמצע רחוב רבי עקיבא... הלוויתי לפלוני סכום כסף, והנה הגיע עת הפירעון ואותו אדם אינו משלם. כל פעם שאני פוגש אותו, מתחמק הוא ממני באמתלאות שונות. היום פגשתי אותו שוב, ניגשתי אליו ודרשתי ממנו קצת בתוקף שיפרע את חובו, והנה לפתע הוא אומר לי דבר שהותירני עומד משתומם דקות מספר על מקומי: "מי אמר לך להלוות ליך! הרי אני לא הכרחתי אותך להלוות לי, היית צריך לקחת בחשבון שאולי לא אשיב לך את ההלוואה!" כמעט שרוחי נלקחה ממני. כזו עזות! כזו חוצפה!

השבתי לאותו יהודי - סיפר הגר"י גלינסקי - אל תיבהל מתשובה כה חצופה. כבר מצאנו תשובה דומה לזה בגמרא, היצר הרע שמשווה לעצמו דמות של מיטיב, אוהב, דואג לטובתו של אדם, לבסוף יעמוד מולו ויתבע אותו על אותם מעשים שהוא פיתה אותו לעבור, בתואנה של 'מי אמר לך לשמוע בקולי, והרי דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין.

והוסיף הגר"י גלינסקי לבאר בדרך מליצה את דברי הגמרא בסוכה "שבעה שמות יש לו ליצר הרע" וכו' - היצה"ר מסתובב בעוה"ז עם פנקס צ'קים גדול בידיו, ומבטיח לאדם שהוא יפרע לו את כל חובותיו שהוא מתחייב לשמים בגלל ריבוי עוונותיו, ועל כל עבירה שהאדם עושה היצה"ר רושם לו המחאה. אבל הבעיה היא שאת כל ההמחאות שהוא נותן הבנק מחזיר מחוסר כיסוי, וכאשר הבנק מתקשר לחפש את בעל ההמחאה, היצר הרע מחליף זהות, שהרי יש לו שבע שמות, ובכל פעם מחליף היצר הרע ונותן לאדם המחאה אחרת, ושוב כשהבנק מחזר אחריו אינו מוצאו, הוא כבר החליף לשם אחר...

(שיח יעקב)

חג השבועות

/ פניני אור החיים הקדוש

"כה אמר ד' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך"(ירמי' ב' ב'): הנה האור החיים הקדוש מעורר למה אמר הפסוק 'כלולותיך' בלשון רבים שזה כולל ב' כלולות. ועוד יש לשאול, איזה דבר עשו בנ"י שמוגדר עם התואר הזה של 'כלולותיך', ומתי אירע ענין זה.

ומבאר האוה"ח (שמות יט ז) שכוונת הפסוק באומרו 'אהבת כלולותיך' הוא על מה שאמרו ישראל

'נעשה ונשמע'. ומסביר האוה"ח שכל ישראל אמרו 'נעשה ונשמע' ברגע אחד ממש. ולא הקדים אחד את השני וגם לא איחר אחד את חברו אלא כולם ביחד אמרו נעשה ונשמע. וכן כולם ביחד בחרו לומר נוסח אחד שווה של "נעשה ונשמע" ולא שינה אפילו אחד מהם לומר נוסח אחר. וזהו כוונת הפסוק באומרו 'כלולותיך' לשון רבים, משום שכלל ישראל עשו ב' דברים. א - כולם קיבלו עליהם את התורה ולא הי' אחד שלא נתרצה בדבר. ב- כולם אמרו נוסח אחד של 'נעשה ונשמע' ביחד ממש. וזהו 'אהבת כלולותיך' שכללו את עצמם ביחד זה עם זה בעשיית ב' דברים אלו. ומזה עולה שהאור החיים הקדוש מפרש פסוק זה (אהבת כלולותיך) שלא כהמצודות [וראה שם בירמיהו] .

הוד שבקדושה

/ יגאל יצהרי

כל הקהילות היהודיות בתימן, מנער ועד זקן, נראו כבני מלכים בחג השבועות. ההרגשה של כולם היתה אפופה הוד שבקדושה, כאילו עומדים הם לקבל את התורה בפעם הראשונה. מעולם, לא נראה ילד יהודי שנהג במעשה קונדס בחג השבועות, כפי שנוהגים ילדים להתיז מים ולשפוך מים על כל עובר ושב, כשהם מגדירים פעולה טיפשית שכזו בשם "חגיגת המים" שאין לה כל זכר בחג השבועות. זכורני שבילדותי, היינו מצפים לחג השבועות כדי שבליל יו"ט נוכל לבקר בכל בתי הכנסת שבעיר, לקחת חלק כקוראים בתורה ולזכות בממתקים או בשתיית קפה "קְשֶׁר" ממותקת ומתובלת. זו היתה המשימה שעמדה בפני הילדים, ועל מנת להגשימה, יָשְׁנוּ בשעות הצהרים בערב החג כדי להישאר עֵרִים כל ליל החג, אם כדי לְחַזֵּר על בתי הכנסת.

"תיקון ליל שבועות" תפס מקום נכבד במאתיים השנים האחרונות בכל רחבי תימן, ואף הועתק בכתבי יד חדשים. בכפרים הצטיידו בעשב לעיסה "קַאת" ובנרגילות, כדי להגות בו כל הלילה. במקומות מסויימים הקפידו שלא להכניס נרגילות לבית כנסת, אך מעשנים מתוחכמים, היו מצטיידים בצינור נרגילה ארוך וישבו ליד פתח בית הכנסת ועישנו להנאתם. כנראה שסימלו בתימרות העשן את מעמד הר סיני, בבחינת : "וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן, וַיֶּחֱרַד כָּל הָהָר מְאֹד (שמות י"ט,יח).

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net